

บทที่ 3

สภาพการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่

จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคเหนือที่มีชื่อเสียงมากในด้านการท่องเที่ยว ทั้งนี้เนื่องจากเชียงใหม่มีสิ่งดึงดูดใจมากมาย อาทิ มีสถานที่ท่องเที่ยวหลากหลายกระจายทั่วทั้งจังหวัดให้นักท่องเที่ยวได้เลือกชม มีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์อันได้แก่ อัญมณีไมตรีอันดีงามและความโอบอ้อมอารีทำให้เหมาะที่จะต้อนรับผู้มาเยือน มีประเพณีที่มีความสนุกสนาน อาหารพื้นเมืองที่มีความแปลกในรสชาติ และได้เปรียบในเรื่อง ผักและผลไม้เมืองหนาวมีความสดและหมุนเวียนอยู่ตลอด สินค้าพื้นเมืองที่สวยงามฝีมือประณีตและราคาไม่แพงเหมาะที่จะเป็นของฝากหรือของที่ระลึก สถานที่พักมีเพียงพอได้มาตรฐาน ซึ่งราคาจัดอยู่ในระดับต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดท่องเที่ยวอื่น ๆ การคมนาคมสะดวกสามารถเดินทางได้ทั้งรถยนต์ รถไฟ และเครื่องบิน ซึ่งจังหวัดอื่นไม่สะดวกเท่า ดังนั้นจังหวัดเชียงใหม่จึงเป็นศูนย์กลางในการท่องเที่ยวของภาคเหนือตอนบน ที่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศนิยมที่จะเป็นจุดเริ่มต้น เริ่มต้นหรือปิดการเดินทาง

จากการที่จังหวัดเชียงใหม่เป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยว จึงส่งผลให้เชียงใหม่มีอัตราการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ดังตารางที่ 3.1 จะเห็นได้ว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดตามราคาตลาดประจำปี มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ ในปี 2527 เป็นร้อยละ 5.1 และเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 16.7 ในปี 2532 ส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวก็มีสัดส่วนเพิ่มขึ้น ในช่วง 6 ปี โดยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 14.3 เป็น 96.8 และเมื่อเทียบสัดส่วนระหว่างรายได้จากการท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด พบว่ามีแนวโน้มที่เพิ่มเรื่อย ๆ โดยรายได้จากการท่องเที่ยวคิดเป็นร้อยละ 13.5 ของผลิตภัณฑ์จังหวัด ในปี 2527 และเพิ่มเป็นร้อยละ 37 ในปี 2532 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการท่องเที่ยวมีบทบาทที่สำคัญในการสร้างรายได้ให้แก่จังหวัด และส่งผลให้จังหวัดมีอัตราการเจริญเติบโตที่เพิ่มขึ้นทุกปี และถ้าเมื่อแยกพิจารณาผลิตภัณฑ์จังหวัดตามสาขาการผลิต 13 สาขา ในช่วงปี 2527-2532 ดังตารางที่ 3.2 พบว่า สาขาเกษตรกรรมจะเป็นสาขาที่สร้างรายได้ให้แก่จังหวัดมากที่สุดในบรรดาสาขารผลิตต่างๆ จนถึงช่วงปี 2530 แต่หลังจากปี 2531 สาขา

บริการกลับเป็นสาขาที่ทำรายได้ เป็นอันดับหนึ่งแทน และ เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนระหว่างรายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัด เชียงใหม่กับผลิตภัณฑ์จังหวัดในสาขาเกษตรกรรม สาขาอุตสาหกรรม และสาขบริการ พบว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยรายได้จากการท่องเที่ยวในปี 2527 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 62.2 ของผลิตภัณฑ์ ในสาขาเกษตรกรรม และรายได้จากการท่องเที่ยวมีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นจนกระทั่งปี 2532 คิดเป็นร้อยละ 193.1 ของสาขาเกษตรกรรม หรือคิดเป็น 1.9 เท่า ส่วนในสาขาอุตสาหกรรม รายได้จากการท่องเที่ยวที่มีสัดส่วนที่มากกว่าการผลิตในสาขาอุตสาหกรรม และมีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น เช่นเดียวกัน โดยรายได้จากการท่องเที่ยวคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 186.7 ในปี 2527 เพิ่มขึ้นร้อยละ 409.2 ในปี 2532 หรือมากกว่าถึง 4 เท่า ส่วนสาขบริการซึ่งเป็นสาขาที่ทำรายได้เป็นอันดับหนึ่งของจังหวัดหลังจากปี 2531 พบว่า รายได้จากการท่องเที่ยวในปี 2527 คิดเป็นร้อยละ 70 ของภาคบริการและเพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 165.3 ในปี 2532 แสดงว่า ในปี 2532 การท่องเที่ยวสร้างรายได้ให้แก่จังหวัดมากเป็นอันดับหนึ่ง เมื่อเทียบกับสาขาการผลิตทั้ง 13 สาขา ในผลิตภัณฑ์จังหวัด ดังนั้นการท่องเที่ยวจึงถือได้ว่าเป็นรายได้หลักของจังหวัดแทนรายได้ จากการสาขาการเกษตร สาขาอุตสาหกรรม และสาขบริการ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright© by Chiang Mai University
 All rights reserved

ตารางที่ 3.1 ผลิตภัณฑ์จังหวัดเชียงใหม่ (ราคาประจำปี) และรายได้จากการท่องเที่ยว
ระหว่างปี 2527 - 2532

พ.ศ.	ผลิตภัณฑ์รวม* จังหวัด (พันล้านบาท)	อัตราการ เจริญเติบโต (%)	รายได้จาก** การท่องเที่ยว (พันล้านบาท)	อัตราเพิ่ม ของรายได้ (%)	สัดส่วนรายได้ และผลิตภัณฑ์ (%)
2527	20.7	5.1	2.8		13.5
2528	19.5	-5.8	3.2	14.3	16.4
2529	21.7	11.3	3.8	18.7	17.5
2530	24.3	12.0	5.0	31.8	20.6
2531	28.7	18.1	6.3	26.0	21.9
2532	33.5	16.7	12.4	96.8	37.0

ที่มา : *สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

**การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานเชียงใหม่

ตารางที่ 3.2 ผลิตภัณฑ์จังหวัดเชียงใหม่ (ราคาประจำปี) และสัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยว
ของจังหวัดกับผลิตภัณฑ์ในสาขาการเกษตร สาขาอุตสาหกรรม และสาขาบริการ

(หน่วย : ล้านบาท)

สาขาการผลิต	2527	2528	2529	2530	2531	2532
สาขาเกษตรกรรม	4,535.7	3,583.5	4,329.1	5,313.4	5,868.0	6,427.9
สาขาเหมืองแร่และย่อยหิน	407.7	471.4	458.6	362.3	573.7	731.0
สาขาอุตสาหกรรม	1,557.1	1,637.1	1,637.4	1,803.5	2,430.3	3,039.1
สาขาก่อสร้าง	2,404.9	1,867.6	1,654.8	1,708.5	2,303.1	2,406.4
สาขาสาธารณูปการ	272.3	442.3	503.4	512.0	568.9	669.8
สาขาคมนาคมและขนส่ง	1,372.3	1,189.3	1,849.2	1,916.1	2,123.8	2,521.7
สาขาค้าส่งและค้าปลีก	3,274.5	2,838.6	3,309.5	3,742.2	4,622.9	5,089.4
สาขาการเงินการธนาคาร	707.9	744.0	751.0	993.2	1,253.5	1,822.6
สาขาที่อยู่อาศัย	883.6	974.2	1,060.5	1,126.9	1,192.8	1,324.8
สาขาบริหารราชการ	1,272.6	1,407.8	1,487.8	1,528.0	1,640.8	1,886.1
สาขาบริการ	4,025.0	4,343.1	4,688.1	5,236.5	6,124.5	7,561.6
ผลิตภัณฑ์จังหวัด	20,713.7	19,466.1	21,729.5	24,287.8	28,702.6	33,480.7
รายได้จากการท่องเที่ยว	2,800.0	3,200.0	3,800.0	5,009.1	6,312.5	12,491.4
สัดส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวต่อ (ร้อยละ)						
สาขาเกษตรกรรม	62.2	91.4	88.4	94.3	107.5	193.1
สาขาอุตสาหกรรม	186.7	200.0	237.5	277.8	259.2	409.2
สาขาบริการ	70.0	74.4	80.8	96.1	102.9	165.3

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากการที่จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว จึงมีนักท่องเที่ยวมากมายหลายระดับและอาชีพเดินทางเข้ามาเป็นจำนวนมาก ซึ่งทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้เก็บรวบรวมข้อมูลการเดินทางของผู้มาเยือนจังหวัดไว้ โดยจะนำข้อมูลของ ททท. เหล่านั้นมาเสนอ เพื่อที่จะได้ทราบถึงลักษณะและข้อมูลของสภาพการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้

3.1 จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจังหวัดเชียงใหม่

ในปี 2530 รัฐบาลได้มีนโยบายส่งเสริมด้านการท่องเที่ยว โดยประกาศเป็น "ปีท่องเที่ยวไทย" เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบ หน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวต่างร่วมมือกันในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง จึงทำให้ปี 2530 เป็นปีที่มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเข้ามามากถึง 1.55 ล้านคน มีอัตราการเจริญเติบโตสูงถึงร้อยละ 14.9 ทั้งยังส่งผลให้ปี 2531 มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยือนเพิ่มจำนวนมากขึ้นเป็น 1.85 ล้านคน โดยมีอัตราการเจริญเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 19.5 สำหรับในปี 2532 ก็ยังมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยือนเพิ่มประมาณ 2.19 ล้านคน และมีอัตราเจริญเติบโตใกล้เคียงกับปี 2531 คือ ร้อยละ 18.6 ส่วนในปี 2533 ซึ่งในช่วงปลายปีนั้นได้เกิดเหตุการณ์สงครามอ่าวเปอร์เซียภาวะเศรษฐกิจทั่วโลกตกต่ำ ทำให้อัตราเจริญเติบโตของนักท่องเที่ยวลดลงเหลือร้อยละ 8.7 ส่งผลให้การท่องเที่ยวภายในประเทศลดน้อยลง โดยจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยมีอัตราเจริญเติบโต ลดลงจากปี 2532 ถึงร้อยละ -32.7 ส่วนนักท่องเที่ยวต่างชาติก็มีจำนวนที่ลดลงเช่นกัน จากอัตราการเจริญเติบโตร้อยละ 19.8 ในปี 2532 ลดลงเหลือร้อยละ 12.7 ส่วนในปี 2534 ภายหลังจากสงครามอ่าวเปอร์เซีย เศรษฐกิจเริ่มกระเตื้องขึ้น ทำให้ภาวะการท่องเที่ยวกลับคืนสู่สภาวะปกติ จำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมีอัตราการเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 27.4 ซึ่งคาดว่าจะมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศประมาณ 3 ล้านคน โดยเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยประมาณ 2.3 ล้านคน นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ 7.7 ล้านคน ดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเยือนจังหวัดเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2529 - 2534

(หน่วย : คน)

	2529	2530	2531	2532	2533	2534*
ผู้มาเยี่ยมเยือน	1,632,011	1,894,399	2,219,730	2,568,793	2,783,671	3,471,483
		(16.1)	(17.2)	(15.7)	(8.4)	(22.7)
ชาวไทย	1,343,597	1,511,427	1,783,418	2,041,214	2,190,891	2,697,628
		(12.5)	(18.0)	(14.4)	(7.3)	(23.1)
ชาวต่างชาติ	291,414	382,972	436,312	527,579	592,780	783,704
		(31.4)	(13.9)	(20.9)	(12.3)	(32.2)
นักท่องเที่ยว	1,347,768	1,549,053	1,851,414	2,196,715	2,387,463	3,042,139
		(14.9)	(19.5)	(18.6)	(8.7)	(27.4)
ชาวไทย	1,063,502	1,175,658	1,418,893	2,678,446	1,803,376	2,274,902
		(10.5)	(20.7)	(88.8)	(-32.7)	(26.1)
ชาวต่างชาติ	284,266	373,395	432,521	518,267	584,087	773,416
		(31.3)	(15.8)	(19.8)	(12.7)	(32.4)
นักท่องเที่ยว	284,243	345,346	368,316	372,078	396,208	442,511
		(21.5)	(6.6)	(1.0)	(6.5)	(11.7)
ชาวไทย	280,095	335,769	364,525	362,768	387,515	431,005
		(19.9)	(8.6)	(-0.5)	(6.8)	(11.2)
ชาวต่างชาติ	7,148	9,577	3,791	9,310	8,693	11,103
		(34.0)	(-60.4)	(145.6)	(-6.6)	(27.7)

ที่มา : กองสถิติและวิจัย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. *ตัวเลขประมาณการ

หมายเหตุ : ตัวเลขใน () หมายถึง อัตราการเจริญเติบโต Growth Rate

นิยามศัพท์ :	ผู้เยี่ยมเยียน	หมายถึง	จำนวนนักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวรวมกัน
	นักท่องเที่ยว	หมายถึง	ชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวและพักค้างแรมเกิน 1 วัน
	นักท่องเที่ยว	หมายถึง	ชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวโดยไม่พักค้างแรม

ในจำนวนผู้เดินทางมาเยือนจังหวัดเชียงใหม่เมื่อจำแนกตามประเภทการเดินทาง และจำนวนนักท่องเที่ยวจำแนกตามประเภทที่พัก โดยพิจารณาเปรียบเทียบจากปี 2529 และ 2533 จะพบว่าทิศทางการเปลี่ยนแปลงไปดังตารางที่ 3.4 จะพบว่าจำนวนผู้เดินทางจำแนกตามประเภทการเดินทางของผู้เดินทางมาเยือนที่เป็นชาวไทยมีสัดส่วนผู้เดินทางมาโดยรถนำเที่ยวลดลง จากร้อยละ 14.9 ในปี 2529 เป็น 9.0 ในปี 2533 แต่จะนิยมเดินทางโดยรถส่วนตัวเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 12.8 ในปี 2529 เป็น 22.9 ในปี 2533 และส่วนใหญ่จะเดินทางมาโดยรถโดยสารประจำทางมากที่สุดถึงเกือบครึ่งหนึ่งของจำนวนผู้เดินทางทั้งหมด

ผู้มาเยือนชาวต่างชาติจากสถิติของททท. จะมีจำนวนผู้เดินทางโดยรถนำเที่ยวมากที่สุดประมาณร้อยละ 40 และชาวต่างชาติจะมีแนวโน้มในการเดินทางโดยเครื่องบินเพิ่มมากขึ้นจากร้อยละ 15.2 ในปี 2529 เป็นร้อยละ 29.6 ในปี 2533 แต่จำนวนผู้เดินทางโดยรถโดยสารประจำทางกลับลดลงจากร้อยละ 30.5 เป็น 16.3 ส่วนการเดินทางโดยพาหนะอื่นยังไม่มีแนวโน้มว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด ดังตารางที่ 3.5

เมื่อพิจารณาจำนวนนักท่องเที่ยวจำแนกตามประเภทที่พัก พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยเกือบครึ่งหนึ่งจะพักบ้านญาติหรือเพื่อน ซึ่งมีแนวโน้มที่เพิ่มจากร้อยละ 40.7 ในปี 2529 เป็นร้อยละ 50.5 ในปี 2533 ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวที่พักโรงแรมลดลงจากร้อยละ 40.6 ในปี 2529 เป็นร้อยละ 29.3 ในปี 2533 และมีจำนวนผู้พักตามวัดและอื่น ๆ เพิ่มขึ้นบ้างเล็กน้อยจากร้อยละ 9.0 เป็นร้อยละ 12.4 ดังตารางที่ 3.4

นักท่องเที่ยวต่างชาติมีจำนวนผู้พักในโรงแรมมากกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากร้อยละ 66.0 ในปี 2529 เป็น 73.3 ในปี 2533 แต่นักท่องเที่ยวที่พักเกสต์เฮาส์กลับลดลงจากร้อยละ 28.3 เป็น 24.9 ดังตารางที่ 3.5

ตารางที่ 3.4 จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนชาวไทยจำแนกตามประเภทการเดินทางและประเภทที่พักปี 2529, 2533

รายการข้อมูล	ปี 2529		ปี 2533	
	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ
<u>จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือน</u>	1,343,597		2,190,891	
จำนวนนักท่องเที่ยว	1,063,502		1,803,376	
จำนวนนักท่องเที่ยว	280,095		387,515	
<u>จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนจำแนกตาม</u>	1,343,547	100.0	2,190,891	100.0
<u>ประเภทการเดินทาง</u>				
เครื่องบิน	108,735	8.1	170,535	7.8
รถไฟ	229,224	17.1	321,539	14.7
รถโดยสารประจำทาง	633,088	47.1	996,130	45.4
รถนำเที่ยว	199,961	14.9	197,500	9.0
ขับรถไปเอง	172,589	12.8	501,113	22.9
อื่น ๆ	-	-	4,074	0.2
<u>จำนวนนักท่องเที่ยวจำแนก</u>	1,063,589	100.0	1,803,376	100.0
<u>ตามประเภทที่พัก</u>				
โรงแรม	431,658	40.6	529,141	29.3
รีสอร์ต	10,877	1.0	-	-
เกสต์เฮาส์	10,420	1.0	30,662	1.7
บ้านญาติ/เพื่อน	432,889	40.7	910,689	50.5
บ้านพักรับรอง	82,169	7.7	109,136	6.1
วัดและอื่น ๆ	95,487	9.0	223,748	12.4

ที่มา : ททท.

ตารางที่ 3.5 จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างชาติจำแนกตามประเภทการเดินทางและที่พัก ปี 2529, 2533

รายการข้อมูล	ปี 2529		ปี 2533	
	คน	ร้อยละ	คน	ร้อยละ
<u>จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือน</u>	291,414		592,780	
จำนวนนักท่องเที่ยว	284,266		584,087	
จำนวนนักศึกษاجر	7,148		8,693	
<u>จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนจำแนกตาม</u>	291,414	100.0	592,780	100.0
<u>ประเภทการเดินทาง</u>				
เครื่องบิน	44,160	15.2	175,705	29.6
รถไฟ	37,980	13.0	81,328	13.7
รถโดยสารประจำทาง	88,804	30.5	96,798	16.3
รถนำเที่ยว	116,843	40.1	232,083	39.2
ขับรถไปเอง	1,451	0.5	6,866	1.2
อื่น ๆ	2,176	0.7	-	-
<u>จำนวนนักท่องเที่ยวจำแนก</u>	284,266	100.0	584,087	100.0
<u>ตามประเภทที่พัก</u>				
โรงแรม	187,551	66.0	427,691	73.3
บังกาโล	7,798	2.7	-	-
เกสต์เฮาส์	80,578	28.3	145,598	24.9
บ้านญาติ/เพื่อน	4,675	1.6	6,511	1.1
บ้านพักรับรอง	388	0.2	-	-
วัดและอื่น ๆ	3,285	1.2	4,017	0.7

ที่มา : ททท.

3.2 รายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่

ธุรกิจการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ได้มีการขยายตัวมากในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา จำนวนห้องพักของโรงแรมได้เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ 9.23 ต่อปี จากจำนวนห้องพักในปี 2529 มีจำนวน 5,155 ห้อง เพิ่มขึ้นเป็น 8,015 ห้อง ในช่วง 5 ปี และจำนวนห้องพักเกสต์เฮาส์เพิ่มขึ้นร้อยละ 23.32 ต่อปี โดยเพิ่มจากจำนวน 964 ห้อง ในปี 2529 เป็น 2,750 ห้อง ในปี 2534 โดยมีอัตราการเข้าพักเฉลี่ยทั้งโรงแรมและเกสต์เฮาส์ประมาณร้อยละ 55 ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่า อัตราการเจริญเติบโตของจำนวนห้องพักในเกสต์เฮาส์จะมีมากกว่า อัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนห้องพักในโรงแรม ซึ่งสาเหตุอาจมาจากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศนิยมที่จะพักเกสต์เฮาส์ มากกว่านักท่องเที่ยวชาวไทย ถึง 20 เปอร์เซ็นต์จากตารางที่ 3.4 และ 3.5 และอัตราการเข้าพักแรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ มีค่ามากกว่านักท่องเที่ยวชาวไทย เพราะนักท่องเที่ยวชาวไทยนิยมพักบ้านญาติหรือเพื่อนในอัตราที่มากกว่า จึงน่าจะทำให้อัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนเกสต์เฮาส์มากกว่าจำนวนโรงแรม ซึ่งนักท่องเที่ยวต่างชาติมีอัตราการเพิ่มของจำนวนผู้เข้าพักแรมเฉลี่ยแล้วร้อยละ 23.3 และนักท่องเที่ยวชาวไทยมีอัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยแล้วร้อยละ 9.4 เฉลี่ยแล้วจำนวนผู้เข้าพักแรมทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมีอัตราเพิ่มร้อยละ 15 ซึ่งมีค่าใกล้เคียงกับอัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนห้องพักทั้งโรงแรมและเกสต์เฮาส์เฉลี่ยแล้วร้อยละ 12 เมื่อพิจารณาถึงระยะเวลาเข้าพักเฉลี่ยแล้วก็เพิ่มจาก 3 วันเป็น 4 วัน ในปี 2532 และข้อมูลล่าสุดปี 2533 มีระยะเวลาพำนักเฉลี่ย 4.42 วัน ดังตารางที่ 3.6

ตารางที่ 3.6 ข้อมูลด้านการพักแรมในจังหวัดเชียงใหม่ ปี 2529 - 2534

	2529	2530	2531	2532	2533	2534
จำนวนโรงแรม						
และเกสต์เฮาส์ (แห่ง)	141	161	177	220	211	244
		(14.2)	(9.9)	(24.3)	(-4.1)	(15.6)
จำนวนห้องพัก (ห้อง)	6,119	6,364	7,279	8,526	9,568	10,765
		(4.0)	(14.4)	(17.1)	(12.2)	(12.5)
โรงแรม	5,155	5,238	6,015	6,718	7,338	8,015
		(1.6)	(14.8)	(11.7)	(9.2)	(9.2)
เกสต์เฮาส์	964	1,126	1,264	1,808	2,230	2,705
		(16.8)	(12.2)	(43.0)	(23.3)	(21.3)
อัตราเข้าพักเฉลี่ย (ร้อยละ)	53.86	55.97	55.67	56.27	57.10	57.94
		(2.1)	(-0.3)	(0.6)	(0.8)	(0.8)
จำนวนผู้เข้าพักแรม (คน)	710,207	827,666	945,879	1,081,507	1,244,247	1,434,537
		(16.5)	(14.3)	(14.3)	(15.0)	(15.3)
ชาวไทย	442,078	475,290	527,630	579,634	634,409	694,361
		(7.5)	(11.0)	(9.8)	(9.4)	(9.4)
ชาวต่างประเทศ	268,129	352,376	418,249	501,873	618,508	762,249
		(31.4)	(18.7)	(20.0)	(23.2)	(23.2)
ระยะเวลาเข้าพักเฉลี่ย (วัน)	3.26	3.33	3.46	4.18	4.42	ไม่มีข้อมูล

ที่มา : กองสถิติและวิจัย ททท.

*ตัวเลขประมาณการ

หมายเหตุ : ตัวเลขใน () แสดงถึง อัตราเพิ่ม

จากการสำรวจของ ททท. ในด้านค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวต่อวัน ในปี 2530 ถึง 2534 มีอัตราเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะร้อยละ 22.45 ต่อปี สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย นักท่องเที่ยวต่างชาติเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.51 ต่อปี ซึ่งจากการสำรวจของ ททท. ปีล่าสุด คือ ปี 2533 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันของนักท่องเที่ยวชาวไทย ประมาณ 1,298.83 บาท ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของชาวต่างชาติ ประมาณ 1,695.30 บาท ดังตารางที่ 3.7

จากที่ได้กล่าวมาแล้วว่า จำนวนผู้เดินทางมาเยือนจังหวัดเชียงใหม่ได้เพิ่มขึ้นทุกปี รวมทั้งค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันที่ใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ทำให้รายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดเพิ่มขึ้นตามไปด้วยจาก 5,009.10 ล้านบาท ในปี 2530 เพิ่มขึ้นเป็น 13,099 ล้านบาท ในปี 2534 โดยเพิ่มขึ้น 2.61 เท่า ภายในเวลา 4 ปี โดยรายได้จากการท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นนั้น สาเหตุหลักมาจากการที่จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเพิ่มขึ้นมากกว่าการที่นักท่องเที่ยว มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น จะเห็นได้ว่าอัตราการเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยของจำนวนนักท่องเที่ยวมีอัตราที่เพิ่มขึ้นมากกว่าอัตราเพิ่มของค่าใช้จ่าย ของนักท่องเที่ยว ดังตารางที่ 3.7

ตารางที่ 3.7 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวัน ของนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยว
ปี 2530 - 2534

	2530	2531	2532	2533	2534
จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	1,549,053	1,851,414	2,196,715	2,387,463	3,042,139
	(14.9)	(19.5)	(18.6)	(8.7)	(27.4)
ชาวไทย	1,175,685	1,418,893	2,678,446	1,803,376	2,274,902
	(10.5)	(20.7)	(88.8)	(-32.7)	(26.1)
ชาวต่างชาติ	373,395	432,521	518,267	584,087	773,416
	(31.3)	(15.8)	(19.8)	(12.7)	(32.4)
ค่าใช้จ่าย (บาท/คน/วัน)	890.2	918.1*	1,267.9	1,395.8	ไม่มีข้อมูล
		(3.1)	(38.1)	(10.1)	
นักท่องเที่ยวชาวไทย	726.2	822.7*	1,199.1	1,298.8	ไม่มีข้อมูล
		(13.3)	(44.8)	(8.3)	
นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ	1,261.1	1,307.3*	1,534.1	1,695.3	ไม่มีข้อมูล
		(3.6)	(17.3)	(10.5)	
รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)	5,009.1	6,321.5*	12,419.4	12,243.0	13,099.0*
		(26.2)	(96.5)	(-1.4)	(7.0)

ที่มา : กองสถิติและวิจัย ททท.

*ตัวเลขประมาณการ

หมายเหตุ : ตัวเลขใน () แสดงถึง อัตราเพิ่ม

3.3 เทศกาลและประเพณีที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่

เทศกาลและประเพณีถือว่าเป็นการแสดงออกทางวัฒนธรรมของประชาชนในท้องถิ่นและนับว่าเป็นปัจจัยที่ดึงดูดการท่องเที่ยวอีกประการหนึ่งนอกเหนือจากแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่มีการจัดเทศกาลและประเพณีใหญ่ที่สุดและมากที่สุดของภาคเหนือ โดยช่วงที่มีเทศกาลจะอยู่ระหว่างอยู่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนเมษายน ซึ่งถือว่าเป็นช่วงฤดูท่องเที่ยว (high season) ของจังหวัด เทศกาลและประเพณีที่สำคัญอันเป็นที่รู้จักของจังหวัดเชียงใหม่คือเทศกาลลอยกระทง เทศกาลไม้ดอกไม้ประดับ และเทศกาลสงกรานต์ ซึ่งมีรายละเอียดต่อไปนี้คือ

เทศกาลลอยกระทง หรือวันยี่เป็ง จัดขึ้นในเดือนพฤศจิกายน ซึ่งถือว่าเป็นประเพณีที่เก่าแก่และสืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณ โดยจะเริ่มในตอนค่ำของวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 วันนี้เรียกว่าวันกระทงเล็ก ซึ่งเรียกขานตามกิจกรรมที่ทำในวันนั้น โดยมีการจัดตกแต่งกระทงของแต่ละคนอย่างสวยงามเพื่อนำไปลอยแม่น้ำปิง โดยคนส่วนใหญ่เชื่อว่าเป็นการขอขมาแม่พระคงคาและสะเดาะเคราะห์ งานในวันที่สอง คือวันแรม 1 ค่ำ เดือน 12 เรียกว่าวันกระทงใหญ่ ตอนค่ำจะมีขบวนแห่กระทงขนาดใหญ่ของแต่ละกลุ่มที่มีนางนพมาศนั่งแห่ไปรอบตัวเมือง บริเวณที่ขบวนกระทงผ่านจะมีผู้คนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวมาชมตามเส้นทางเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะจุดสุดท้ายที่บริเวณตลาดเทศบาล ริมฝั่งแม่น้ำปิง ซึ่งเป็นจุดตัดสินการประกวดกระทงและนางนพมาศจะมีผู้คนแออัดกันมาก และสิ่งที่เพิ่มความสนุกสนานแก่งาน เป็นอันมาก คือ การจุดประทัดและพลุต่าง ๆ ในบริเวณงาน

เทศกาลไม้ดอกไม้ประดับ หรืองานมหกรรมไม้ดอกไม้ประดับ จะจัดให้มีขึ้นในวันศุกร์-เสาร์-อาทิตย์แรกของเดือนกุมภาพันธ์ สถานที่จัดคือบริเวณสวนสาธารณะหนองบวหาด โดยในวันศุกร์จะมีการประกวดกล้วยไม้ ไม้ดอกไม้ประดับ ประกวดและโชว์การจัดสวน จัดประกวดศิลปะ ประติมากรรมและจัดแสดงนิทรรศการ ส่วนในวันเสาร์ถือว่าเป็นวันเปิดงาน ในช่วงเช้าจะมีการจัดรถแห่ที่ประดับประดาด้วยใบไม้และดอกไม้อย่างงดงามพร้อมกับนางงาม เคลื่อนขบวนจากบริเวณสถานีรถไฟไปยังบริเวณสวนสาธารณะหนองบวหาด ตามเส้นทางที่รถขบวนรถบุปผาชาติผ่านจะมีการจัดตกแต่งด้วยดอกไม้ตลอดเส้นทาง ซึ่งจะมีผู้คนมาชมขบวนแห่ตามเส้นทางอย่างต่อเนื่องเป็นจำนวนมาก และจะจอตระตู่ให้นักท่องเที่ยวได้ชมและถ่ายรูปในช่วงบ่ายบริเวณสวนบวหาดนั้น

เอง ส่วนผู้ที่พลาดชมงานหรือรถแห่ในวันเสาร์ก็มีโอกาสชมได้ในวันอาทิตย์อีกหนึ่งวัน ซึ่งเป็นวันสุดท้ายของงาน

เทศกาลสงกรานต์จัดขึ้นในวันที่ 13 - 15 ของเดือนเมษายน ในช่วงนี้อากาศร้อนมาก การเล่นสาดน้ำก็เป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้คลายร้อน ถ้ามีคนพร้อมใจกันเล่นเป็นจำนวนมาก ก็เป็นสิ่งที่สร้างความสนุกสนานได้ ประกอบกับจังหวัดเชียงใหม่เป็นเมืองที่มีคูน้ำล้อมรอบ มีน้ำอย่างเพียงพอให้นักท่องเที่ยวได้เล่นอย่างจุใจ ทำให้มีนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากเดินทางมาเที่ยวสงกรานต์ในจังหวัดเชียงใหม่ทุกปี ตามประเพณีของทางภาคเหนือวันที่ 13 เมษายน ถือว่าเป็นวันสังขารล่องหรือวันมหาสงกรานต์ในช่วงเที่ยงคืนของวันที่ 12 และ 13 จะมีการจุดประทัด ตีฆ้อง เป็นการแสดงต้อนรับปีใหม่ของคนเหนือ ในวันนั้นจะมีการปล่อยนก ปล่อยปลาเพื่อสะเดาะเคราะห์ มีการปิดกวาดบ้านช่องอย่างสะอาด ในวันที่ 14 เมษายน เป็นวันเนา (เนา) ถือว่าเป็นวันสุกดิบในการเตรียมอาหารเพื่อทำบุญในวันรุ่งขึ้น แต่เดิมจะมีการขนทรายจากแม่น้ำปิง ไปไว้ที่วัดเพื่อทำพิธีในวันรุ่งขึ้น ในวันที่ 15 เมษายน ถือว่าเป็นวันพญาวัน ตอนเช้าจะมีการทำบุญให้กับญาติที่ล่วงลับไปแล้ว พร้อมทั้งมีการถวายเจตีย์ทรายและปักตุง (ธง) สีสวย ๆ รอบ ๆ กองเจตีย์ทราย จากความเชื่อที่ว่า เป็นการชำระหนี้สงฆ์จากการที่เดินเหยียบเอาทรายออกจากวัด ในช่วงบ่ายจะมีพิธีรดน้ำคำหัวผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งเป็นกิจกรรมเสริมขึ้นมาภายหลัง โดยจะมีทั้งคนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวร่วมขบวนกัน ไปรดน้ำคำหัวบริเวณเจอนผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นจำนวนมาก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved